

การจัดพิมพ์ และการ เผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล

สิ่งพิมพ์รัฐบาลจัดพิมพ์เพื่อให้ประชาชนได้ทราบการดำเนินงานของรัฐบาล
จัดว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินงานของรัฐบาล ในระบอบการปกครองแบบ
ประชาธิปไตย^{๑๐๘} ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อรัฐบาลจะได้แสดงผลงานของรัฐบาลว่าได้ปฏิบัติอะไรไปแล้วบ้าง
๒. เพื่อให้ประชาชนได้ทราบการดำเนินงานของรัฐบาลในฐานะที่
ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศด้วย^{๑๐๙}

หน่วยราชการต่าง ๆ ตระหนักดีถึง ความที่ความรับผิดชอบที่ต่อประชาชน
จึงนิยมจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นจำนวนมาก มีทั้งที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ และจำหน่าย
แก่ประชาชนผู้สนใจ สถาบันและห้องสมุด การจัดพิมพ์และการเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล
ในแต่ละประเทศย่อมมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป ในที่นี้ได้ศึกษาถึงวิธีการ
ดำเนินงานของสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่มีการศึกษาและปฏิบัติงานทางด้านนี้อย่าง
มีระเบียบแบบแผนมาช้านาน เมื่อ ๑๐๐ ปีก่อนนี้ การพิมพ์ การจัดพิมพ์หนังสือ และ
การเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลยังไม่แพร่หลายนัก รัฐบาลยังละเลยต่อการศึกษา การ
อุตสาหกรรม และการวิจัยของชาติ แต่ปัจจุบันนี้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ทุ่มเทเงินทอง
เป็นจำนวนมากเพื่อการวิจัยและการศึกษาอย่างจริงจัง^{๑๑๐} ปัญหาในเรื่องการพิมพ์

¹⁰⁹Dalton and Others, op.cit., p.121.

¹¹⁰Ibid.

¹¹¹Clifton Brock, "The Quiet Crisis in Government
Publishing," College and Research Libraries, Vol.26,
No.1 (January, 1965), p. 489.

การจัดพิมพ์และการ เผยแพร่ สิ่งพิมพ์ รัฐบาลจึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกันอยู่เสมอ^{๑๑๒}

การจัดพิมพ์และการ เผยแพร่ สิ่งพิมพ์ รัฐบาลสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้จัดพิมพ์รายงานการประชุมของรัฐสภาเผยแพร่มาเป็นเวลานานแล้ว นับแต่เริ่มมีการ ประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก เมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๘^{๑๑๓} แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์เรื่องการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ของรัฐสภาไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การจัดพิมพ์รายงานการประชุมรัฐสภาแต่ละครั้งสาขาและจัดพิมพ์รูปเล่มแตกต่างกันอยู่เสมอ ทั้งนี้ แล้วแต่บรรณาธิการ แต่ละคนจะเห็นสวยงามและเหมาะสมปรากฏว่าตารางต่าง ๆ สารบัญ และครุฑมีตลอดจน เนื้อหาสาระในหนังสือแต่ละเล่มไม่เหมือนกัน บางเล่มจัดทำไว้ในรูปของ ส่วนสำคัญที่ควรจะมีฉบับขาดหายไป บางเล่มไม่มีหน้าปกใน บางเล่มไม่มีชื่อหน่วยงานผู้จัดพิมพ์ ไม่บอกปีที่พิมพ์^{๑๑๔} ต่อมาจึงได้มีการพยายามที่จะแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการการพิมพ์ (Joint Committee on Printing) ขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๖^{๑๑๕} ประกอบด้วยสมาชิกจากสภาสูง ๓ คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ คน รวมเป็น ๖ คน ทำการปรับปรุงแก้ไขเรื่องการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาล^{๑๑๖} แต่คณะกรรมการยังไม่สามารถแก้ไขเรื่องความหนาและการที่เจ้าหน้าที่ไม่สนใจเร่งรีบดำเนินงานได้ จึงมีการจัดตั้งสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล (Government Printing Office) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่จัดพิมพ์และเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล

¹¹² Ibid.

¹¹³ Boyd, op.cit., p.23.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Shores, Basic Reference Sources, op.cit., p.209

¹¹⁶ Office of the Federal Register. National Archives and Records Services. General Services Administration, United States Government Organization Manual 1968 - 69, (Washington : Government Printing Office, 1968), p.37.

โดยเฉพาะ^{๑๑๗}

สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล

จัดตั้งขึ้นตามมติที่ประชุมรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๖๐ โดยการ
จัดซื้อแท่นพิมพ์ด้วยเงินงบประมาณ ๑๓๕,๐๐๐ เหรียญดอลลาร์ เมื่อวันที่
๑๘ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๖๑ เริ่มดำเนินงานได้ เมื่อ วันที่ ๔ มีนาคม ๑๘๖๑^{๑๑๘}
มีสำนักงานใหญ่อยู่ในวอชิงตัน ดี.ซี. (Washington D.C.) ปัจจุบันมีสาขา
อยู่ที่นิวยอร์ก (New York) ชิคาโก (Chicago) เดนเวอร์ (Denver)
ซีแอตเติล (Seattle) และซานฟรานซิสโก^{๑๑๙} (San Francisco)
ทำหน้าที่จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ของรัฐสภาและหน่วยราชการต่าง ๆ ทำหน้าที่จัดทำกระดาน
พิมพ์ และเครื่องเขียนให้แก่หน่วยงานของรัฐบาล ดำเนินงานด้านการเผยแพร่สิ่งพิมพ์
รัฐบาลให้เป็นไปตามที่กฎหมายระบุไว้ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่จัดพิมพ์บัตรรายการสิ่งพิมพ์
รัฐบาล จัดห้องสมุดของโรงพิมพ์ และจำหน่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ไม่เป็นความลับ^{๑๒๐}

¹¹⁷Ibid.

¹¹⁸"Government Printing Office", The New Funk
and Wagnalls Encyclopaedia , Vol.16 (New York : Unicorn
Publishers),pp. 5933 - 34.

¹¹⁹Office of the Federal Register ..., op.cit., p.38.

¹²⁰"Government Printing Office", New Standard Encyclo -
pedia , Vol.4(Chicago : Standard Educational Society,
1963), p. 165.

สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นศูนย์กลางในด้านการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลอันหมายถึงสิ่งพิมพ์ของวุฒิสภา ศาลฎีกาและกรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ สิ่งพิมพ์ของฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ แยกการทำงานของสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลไม่ทางารดลุดลงไปด้วยก็ จำต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอีก เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๕ โดยพระราชกฤษฎีกาการพิมพ์^{๑๒๑} เพื่อแก้ไขความล่าช้าในการดำเนินงานและกำหนดการเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีคณะกรรมการทำหน้าที่กำหนดคุณภาพกระดาษและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดพิมพ์ ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลได้เป็นแหล่งกลางในการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลอย่างแท้จริง วัตถุประสงค์เป็นหน่วยงานอิสระขึ้นกับรัฐบาลของสหพันธรัฐและไม่อยู่ในสังกัดของกระทรวงใด^{๑๒๒} แต่มีการติดต่ออย่างใกล้ชิดกับรัฐสภามากกว่าทางฝ่ายบริหาร เพราะคณะกรรมการดำเนินงานเลือกมาจากสมาชิกรัฐสภา^{๑๒๓} ดังได้กล่าวมาแล้วว่า รัฐบาลาธิบดีจะแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมขึ้นมาคนหนึ่งตามคำแนะนำและทวิความยินยอมของรัฐสภา เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานทางด้านการจัดพิมพ์และเก็บเงินสิ่งพิมพ์ หมดภายในสำนักงาน มีตำแหน่งเป็นเจ้านักงานการพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาล^{๑๒๔} (Public Printer) ในปี ค.ศ. ๑๘๖๓ สำนักงาน

¹²¹Office of the Federal Register..., loc.cit.

¹²²100 G.P.O. Years 1861 - 1961 : A History of United States Public Printing (Washington : Government Printing Office, 1961), p. 162.

¹²³Federal Code Annotated Titles 42, 43, 44. (Indianapolis : The Bobbs Merrill Comp., 1957), p.772.

¹²⁴Clifton Brock, "The Quiet Crisis ...," op.cit., p.480.

การพิมพ์ของรัฐบาลได้ผลิตสิ่งพิมพ์เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๖๒,๘๕๐,๔๘๘ เล่ม
จำหน่ายได้ ๕๓,๐๗๖,๕๘๑ เล่ม คิดเป็นเงิน ๑๑,๒๕๗,๓๘๔.๐๖ เหรียญ
ดอลลาร์ และทำหน้าที่จัดส่งสิ่งพิมพ์ให้แก่ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล
(Depository Library) กว่า ๒๐๐ แห่ง^{๑๒๕}

สำนักงานศูนย์เอกสาร (Superintendent of Documents)

เป็นหน่วยงานหนึ่งในสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล ทำหน้าที่แจกจ่าย
สิ่งพิมพ์รัฐบาลไปให้ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล รัฐสภาและหน่วยราชการต่าง ๆ^{๑๒๖}
ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๓ สำนักงานศูนย์เอกสาร ได้แจกสิ่งพิมพ์โดยไม่คิดเงินเป็นจำนวน
๕๐,๕๘๐,๘๓๓ เล่ม^{๑๒๗} นอกจากนี้ยังจำหน่ายสิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการต่าง ๆ แก่
ห้องสมุดที่ไม่ได้เป็นห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลและประชาชนผู้สนใจ^{๑๒๘} มีเจ้า
หน้าที่จัดทำบัตรรายการสิ่งพิมพ์ ทำกรรณีย์ ทำบัญชีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่หน่วยงาน
ต่าง ๆ จัดพิมพ์ออกจำหน่ายด้วย พิมพ์นิตยสารชื่อ Monthly Catalog
เป็นนิตยสารรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ในรอบเดือน
จำหน่ายทุกเดือน พร้อมทั้งแจ้งราคาจำหน่ายสิ่งพิมพ์ทุกเล่มไว้สำหรับผู้สนใจ
จัดของสมุดสิ่งพิมพ์รัฐบาล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในสำนักงานศูนย์เอกสาร และหน่วยราชการ
ต่าง ๆ ได้ค้นคว้า^{๑๒๙} กฎหมายระบุให้สำนักงานศูนย์เอกสาร เป็นผู้กำหนดราคาสิ่งพิมพ์

¹²⁵ Ibid., p.477.

¹²⁶ Office of the Federal Register ..., op.cit., p.39.

¹²⁷ Brock, The Quiet Crisis..., op.cit., p.485.

¹²⁸ Schmeckebier and Eastin, op.cit., pp. 115 - 16.

¹²⁹ Robert B. Downs, "Government Publications in American Libraries," Library Trends, Vol. 15, No.1 (July, 1966), p.180.

ที่ได้จัดพิมพ์ทั้งหมด^{๑๓๐}

สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลในปัจจุบันนี้จัดว่าเป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพในการทำงานและเจริญก้าวหน้ามาก เป็นโรงพิมพ์ที่ใหญ่ที่สุดและมีอุปกรณ์เครื่องใช้ดีที่สุดในโลก สามารถจัดพิมพ์หนังสือได้ดียิ่งกว่าโรงพิมพ์ของเอกชนในสหรัฐอเมริกา^{๑๓๑} ตั้งแต่ได้ตราพระราชบัญญัติการพิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๘๕๕ ทำให้สถานที่ราชการทุกแห่งส่งสิ่งพิมพ์มาพิมพ์ที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลซึ่งช่วยขจัดปัญหาในเรื่องการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ที่ค้างกันไปได้^{๑๓๒}

ความเปลี่ยนแปลงของสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลขึ้นมาครั้งแรกก็เพื่อให้หน่วยราชการต่าง ๆ จัดส่งสิ่งพิมพ์มาพิมพ์ที่แต่เพียงแห่งเดียว เพื่อจะได้เป็นศูนย์กลางการพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาล แต่เนื่องจากสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลไม่สามารถที่จะรับงานทั้งหมดของหน่วยราชการทุกแห่งได้ จึงในราว ค.ศ. ๑๘๘๐ ได้มีผลกระทบระเทือนเกี่ยวกับการพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาล ที่เป็นเช่นนี้เพราะเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลได้พิมพ์สิ่งพิมพ์ของรัฐบาลก่อนแล้วจึงพิมพ์สิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการต่าง ๆ ทำให้หน่วยราชการอื่น ๆ ได้รับความลำบากมาก แต่ถาส่งไปพิมพ์ที่โรงพิมพ์อื่นหรือโรงพิมพ์ในสังกัดหน่วยงานเดียวกันจะได้รับหนังสือเร็วกว่าที่ส่งไปพิมพ์ที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล^{๑๓๓} อีกประการหนึ่ง สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลมีเครื่องพิมพ์

¹³⁰ Federal Cod Annotated ..., op.cit., p.160.

¹³¹ Boyd, op.cit., p.26.

¹³² Schmeckebier and Eastin, op.cit., p.97.

¹³³ Brock, "The Quiet Crisis ...", op.cit., p.486.

อย่างดี ตัวอย่างสวย ราคาทำพิมพ์แพงกว่าการทำพิมพ์ที่โรงพิมพ์อื่น^{๑๓๔}

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้ว ประกอบกับมีหน่วยราชการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เป็นจำนวนมากและกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ จึงทำให้หน่วยราชการพากันส่งสิ่งพิมพ์ ไปพิมพ์ที่โรงพิมพ์ของหน่วยงานซึ่งมีโรงพิมพ์ของตนเอง มีโรงพิมพ์ของหน่วยราชการ ต่าง ๆ ประมาณ ๓๕๐ แห่ง^{๑๓๕} ด้วยเหตุนี้สำนักงานศูนย์เอกสารจะไม่ได้รับ สิ่งพิมพ์จากหน่วยงานที่ส่ง ไปจัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์อื่น เพื่อนำมาแจกจ่ายให้แก่ห้องสมุด แยกแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล^{๑๓๖} เท่าที่ใครสำรวจแล้วปรากฏว่ามีสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้จัดพิมพ์ ที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลประมาณร้อยละห้าสิบ^{๑๓๗}

การ แยกแพร่ และจำหน่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลสหรัฐอเมริกา

หน่วยราชการต่าง ๆ มีสิทธิที่จะ แยกแพร่ สิ่งพิมพ์ของตนให้แก่ผู้ใดคนหนึ่ง ได้ศึกษา ค้นคว้า เป็นการส่วนตัวและเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในห้องสมุดก็ได้ วิธีการ แยกแพร่ สิ่งพิมพ์รัฐบาลของหน่วยราชการต่าง ๆ คำเป็นการ ไปตามที่ถูกหมายระบุไว้ประการหนึ่ง ส่วนอีกวิธีหนึ่ง เป็นการ ตัดสินใจปฏิบัติงาน ของหัวหน้าส่วนราชการผู้จัดพิมพ์จะ เห็นว่า สมควรแจกจ่ายแก่ผู้ใด^{๑๓๘} ห้องสมุดทั่วไป ประระณณผู้สนใจที่จะได้รับสิ่งพิมพ์ รัฐบาล และห้องสมุดแยกแพร่ สิ่งพิมพ์รัฐบาลจะได้รับสิ่งพิมพ์ รัฐบาลด้วยวิธีดำเนินการ ๒ ประการ คือ

134 Ibid.

135 Downs, op.cit., pp.182 - 85.

136 Ibid.

137 Brock, "The Quiet Crisis . . .", op.cit., p.481.

138 Schreckebier and Eastin, op.cit., p.104.

๑. การรับโดยการติดต่อด้วยตนเอง ห้องสมุดทั่วไปและผู้ที่ต้องการได้รับสิ่งพิมพ์รัฐบาลสามารถติดต่อกับโคออร์ดิเนเตอร์ดังต่อไปนี้คือ การขอรับสิ่งพิมพ์จากสมาชิกรัฐสภา โดยไม่ต้องเสียเงิน การขอรับโดยไม่ต้องเสียเงินหรือชื่อจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ การขอจากสำนักงานศูนย์เอกสาร การขอจากสำนักงานบริการทางเทคนิค (Office of Technical Services) และจากบริการอัดสำเนาภาพถ่ายเอกสารของห้องสมุดรัฐสภา (Library of Congress Photoduplication Services)^{๑๓๘}

๑.๑ การขอรับโดยไม่ต้องเสียเงินจากสมาชิกรัฐสภา^{๑๔๐} โคออร์ดิเนเตอร์ขอรับสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกไปจากเขตของที่ห้องสมุดตั้งอยู่หรือขอรับจากวุฒิสมาชิก แต่การขอจากสมาชิกรัฐสภาเป็นการส่วนตัวย่อมมีเสถียรภาพการสำเนา และคงเสียเวลาติดต่อกับสมาชิกรัฐสภาคนใดคนหนึ่ง^{๑๔๑}

๑.๒ การขอรับโดยไม่ต้องเสียเงินหรือชื่อจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ยังไม่มีระเบียบบังคับกำหนดไว้ว่าสิ่งพิมพ์ชนิดใดควรแจกจ่ายให้แก่ห้องสมุดและประชาชนผู้สนใจโดยไม่เสียค่าหรือเสียค่าตอบแทนโดยเด็ดขาด ทั้งนี้แล้วแต่หน่วยงานต่าง ๆ จะเห็นสมควรว่าตนมีสิทธิ์แจกจ่ายและสิ่งใดไม่ควรขาย^{๑๔๒} ในกรณีและหน่วยงานราชการจะมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานนั้นเป็นผู้ดำเนินการเอง มีสิทธิที่จะแจกสิ่งพิมพ์ให้แก่ผู้ใดโดยไม่คิดเงินก็ได้ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่พิมพ์เสร็จ หน่วยงานใดที่ต้องการทำหน้าที่ดังกล่าวอาจขอรับได้^{๑๔๓} หลังจากกำหนดนี้แล้วจะต้องส่งสิ่งพิมพ์ที่เหลือจากที่เก็บไว้ในรายการของหน่วยงานนั้นแก่สำนักงาน

---

139 Ibid.

140 Shores, Basic Reference Books, op.cit., p.190.

141 Schmeckebier and Eastin, op.cit., p.105.

142 Schmeckebier and Eastin, ibid.

143 Boyd, op.cit., p.34.

ศูนย์เอกสาร เพื่อจำหน่ายต่อไป^{๑๔๔}

๑.๓ การซื้อจากสำนักงานศูนย์เอกสาร สำนักงานศูนย์เอกสารมีหน้าที่จำหน่ายสิ่งพิมพ์แก่ผู้ต้องการ^{๑๔๕} อาจกล่าวได้ว่าสำนักงานศูนย์เอกสารเป็นตัวแทนจำหน่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยตรง มีหน้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ต้องการซื้อไว้เป็นสมบัติส่วนตัว จำหน่ายแถมงานขายหนังสือและสิ่งพิมพ์ทั่วไป^{๑๔๖} สำหรับร้านขายหนังสือและผู้ต้องการซื้อเป็นจำนวนมากถึง ๑๐๐ เล่มขึ้นไป หรือซื้อซ้ำกัน อย่างละหลาย ๆ เล่มเพื่อนำไปจำหน่ายแก่ประชาชน จะได้ส่วนลด ๒๕ เปอร์เซ็นต์^{๑๔๗} การชำระเงินในการสั่งซื้อจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่สำนักงานศูนย์เอกสารกำหนดไว้^{๑๔๘} จะใช้รูปของที่ศูนย์เอกสารจัดทำไว้จำหน่ายตามราคาของสิ่งพิมพ์ที่คุ้ปลูกงใบหนึ่งมีราคา ๕ เซนต์หรือโดยการส่งจ่ายเงินไปยังสำนักงานศูนย์เอกสารโดยตรง สำหรับห้องสมุดที่ซื้อเป็นประจำจะได้รับเงินจำนวนหนึ่งฝากเก็บไว้ที่สำนักงานศูนย์เอกสาร เมื่อต้องการสิ่งพิมพ์เล่มใดก็หักเงินกับไป^{๑๔๙} สำหรับต่างประเทศจะต้องส่งกราฟท์ หรือส่งจ่ายเงินไปที่ธนาคารอเมริกา (bank of American) ห้ามส่งเงินสดหรือเช็คไปรษณีย์ไปให้เป็นอันขาด^{๑๕๐}

¹⁴⁴ Ibid.

¹⁴⁵ Office of the Federal Register ..., loc.cit.

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ "General Information", Monthly Catalog of United States Government Publications, No. 835 (August, 1964), p. VII

¹⁴⁸ Office of the Federal Register ..., loc.cit.

¹⁴⁹ Brown, op.cit., p.6.

¹⁵⁰ Boyd, loc.cit.

๑.๘ การซื้อจากสำนักงานบริการทางค้าปลีก และจากบริการ
 อัดสำเนาภาพถ่ายเอกสาร ของห้องสมุดรัฐสภา ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ที่ประกาศใช้
 เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๑๙๕๐ ระบุให้สำนักงานบริการทางค้าปลีก สังกัดกระทรวง
 พาณิชยกรรม (Department of Commerce) มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการรวบรวมและ
 เผยแพร่รายงานทางค้าปลีก ที่หน่วยงานของรัฐบาลสหรัฐจัดทำเกี่ยวกับเรื่อง
 ที่น่าสนใจทางวิทยาศาสตร์ และอุตสาหกรรม^{๑๕๑} รายงานสำคัญ ๆ เหล่านี้สำนักงาน
 บริการทางค้าปลีกจะนำมาจัดพิมพ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เลือดยกเว้นกรณีอื่น สิ่งพิมพ์
 บางเล่มที่ไม่มีผู้ต้องการ มากจะไม่นำมาจัดพิมพ์อีก^{๑๕๒} สำหรับห้องสมุดรัฐสภาที่มีบริการ
 ถ่ายภาพเอกสารหรือจัดทำเป็นไมโครฟิล์มจำหน่ายแก่ผู้ต้องการนำออกไปค้นคว้านอก
 ห้องสมุด เพราะห้องสมุดจะเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้ในห้องอ่านหนังสือเท่านั้น ไม่นำออก
 ให้ยืมออกไปอ่านนอกสถานที่^{๑๕๓}

๒. การรับสิ่งพิมพ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล
 กฎหมายสหรัฐอเมริกา กำหนดเรื่องการแจกจ่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลแก่ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์
 รัฐบาลไว้ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๕๗^{๑๕๔} เป็นต้นมาจนกระทั่ง ค.ศ. ๑๙๕๕ จึงได้มีพระราช -
 บัญญัติจัดตั้งสำนักงานศูนย์เอกสารขึ้น ในสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล ทำหน้าที่เป็น
 ผู้แจกจ่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลแก่ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลทั้งหมด^{๑๕๕}

¹⁵¹Schmeckebier and Eastin, op.cit., p.108.

¹⁵²Ibid.

¹⁵³Irene K.Logsdon and H.Richard, Library Careers
 (New York : Henry Z. Walck, 1963), p.272.

¹⁵⁴Carper W.Buckley, "The New Depository Program and
 College Libraries", College and Research Libraries, Vol.26,
 No.1 (January, 1965), p.17.

¹⁵⁵Leroy Charles Merritt, The United States Government
 as Publisher (Chicago: The University of Chicago Press, 1943),
 pp. 144 - 52.

ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล

คือห้องสมุดที่ได้รับแจกสิ่งพิมพ์รัฐบาลจากสำนักงานกฤษฎีกาเป็นประจำ การที่จัดตั้งห้องสมุดประเภทนี้ เพราะรัฐสภาได้เล็งเห็นว่าประชาชนสมควรจะได้มีโอกาสอ่านและศึกษาบทควาจากสิ่งพิมพ์รัฐบาลบาง จึงให้สมาชิกสภาผู้แทนเลือกห้องสมุดประจำระดับไปเขตของตนขึ้นมา ๑ แห่งและให้สมาชิกวุฒิสภาในแต่ละรัฐเลือกห้องสมุด ๒ แห่งให้ทำหน้าที่เป็นห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล เพื่อจะได้รับสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่จัดส่งมาได้เป็นการประจำ^{๑๕๖} ห้องสมุดที่จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลจะต้องเป็นห้องสมุดที่มีหนังสือตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ เล่มขึ้นไป จัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ได้รับไว้อย่างเป็นระเบียบและสามารถที่จะบริการแก่ผู้อ่านได้โดยสะดวก ทุก ๆ ๒ ปีห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลจะต้องส่งรายงานการปฏิบัติงานแก่สำนักงานกฤษฎีกา^{๑๕๗} ห้องสมุดใดที่ได้รับเลือกให้เป็นห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลแล้วจะต้องดำเนินงานตลอดไปจนกว่าจะบอกเลิกหรือมีคำสั่งให้ยุบ^{๑๕๘} รัฐหนึ่งจะอาจมีห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลอย่างน้อย ๑ แห่ง^{๑๕๙} รัฐใดที่มีพลเมืองมาก อาณาเขตกว้างขวาง และมีสถานการศึกษาหลายแห่งก็ย่อมจะเพิ่มห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลมากขึ้นได้ตามความเหมาะสม^{๑๖๐}

¹⁵⁶ Downs, op.cit., p. 178.

¹⁵⁷ Buckley, "The New Depository . . .," loc.cit.

¹⁵⁸ McCamy, op.cit., p.28.

¹⁵⁹ Dalton, op.cit., p.123.

¹⁶⁰ Ibid.

สหรัฐอเมริกาประกาศใช้พระราชบัญญัติห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล ค.ศ. ๑๙๖๒ (Depository Library Act of 1962)^{๑๖๑} เปิดโอกาสให้เพิ่มห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยเลือกตามความต้องการของประชาชนที่ทวีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกวัน เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าจากสิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยทั่วถึงกัน ได้มีห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล ๕๕๕ แห่ง^{๑๖๒} เมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล ค.ศ. ๑๙๖๒ ปรากฏว่ามีห้องสมุดเพิ่มขึ้นในครั้งแรก ๑๓๓ แห่ง เป็นห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ๕๐ แห่ง^{๑๖๓} แสดงให้เห็นว่าวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของสิ่งพิมพ์รัฐบาลว่าเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าและวิจัย ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี^{๑๖๔}

ห้องสมุดที่ได้รับแต่งตั้งเป็นห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลจะต้องรับสิ่งพิมพ์ทุกเล่มที่สำนักงานศูนย์เอกสารจัดส่งมาให้อย่างละ ๑ เล่ม ถ้าต้องการมากกว่านี้จะต้องขอเพิ่มเติมเช่นเดียวกับห้องสมุดที่ไม่ได้รับแจกสิ่งพิมพ์รัฐบาล^{๑๖๕} ก่อน ค.ศ. ๑๙๖๒ ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลจะต้องรับสิ่งพิมพ์ทุกเล่มที่สำนักงานศูนย์เอกสารแจกจ่ายไปให้ไม่ว่าห้องสมุดจะต้องการหรือไม่ก็ตาม^{๑๖๖} แมวบางบรรณารักษ์ห้องสมุดหลายแห่งต้องการจะเลือกรับเฉพาะรายการที่ต้องการเท่านั้น จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๙๖๓ สำนักงาน

¹⁶¹Buckley, "The New Depository . . .," op.cit., p.18.

¹⁶²Carper W. Buckley, "Implementation of the Federal Depository Library Act of 1962," Library Trends, Vol.15, No.1 (July, 1966), p.27.

¹⁶³Buckley, "The New Depository . . .," loc.cit.

¹⁶⁴Ibid.

¹⁶⁵Boyd, op.cit., p.32.

¹⁶⁶Schmeckebier and Eastin, op.cit., p.113.

ศูนย์เอกสารจะไม่แจกสิ่งพิมพ์ที่ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไม่แจกฉบับไปฉบับแรกเป็นต้นมา ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลจะเลือกรับสิ่งพิมพ์เฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งก็ได้ โดยมีรายชื่อสิ่งพิมพ์ไว้ให้เลือกใน Classified List of U.S. Government Publications available for Selection by Depository Libraries ซึ่งจัดพิมพ์ฉบับแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ^{๑๖๘}

ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลได้รับแจกเอกสารจากสำนักงานศูนย์เอกสารเฉพาะสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์ที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลเท่านั้น ไม่รวมถึงสิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้ส่งไปพิมพ์ที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล ทั้งสำนักงานศูนย์เอกสารไม่สามารถที่จะจัดหาสิ่งพิมพ์เหล่านั้นมาแจกจ่ายได้ สำหรับสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้รับแจกจะต้องบอกขอรับหรือซื้อจากหน่วยราชการผู้จัดพิมพ์^{๑๖๙}

ห้องสมุดรัฐสภา (Library of Congress)

จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๑๘๐๐ เพื่อจัดหาหนังสือไว้ใช้ตามความต้องการของรัฐสภา^{๑๗๐} หนังสือทุกเล่มที่จัดพิมพ์ในสหรัฐอเมริกาจะต้องส่งไปให้ห้องสมุดรัฐสภา รวมทั้งสิ่งพิมพ์รัฐบาลตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๗๐ เป็นต้นมา^{๑๗๑} ห้องสมุดรัฐสภาทำหน้าที่จัดหาหนังสือและวารสารจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่จัดพิมพ์

167 Ibid.

168 Shores, Basic Reference Sources, op.cit., p.120.

169 Boyd, op.cit., p.556.

170 Office of the Federal Register ..., op.cit., p.40.

171 Gene Gurney, The Library of Congress : A Picture of the World's Largest Library (New York : Crown Publishers, 1966), p.115.

เป็นภาษาอื่น ๆ อีกด้วย นอกจากนั้นยังทำหน้าที่แลกเปลี่ยนถึง พิมพ์สหรัฐอเมริกา กับสิ่งพิมพ์รัฐบาลประเทศต่าง ๆ^{๑๗๒} ด้วยเหตุที่งานของห้องสมุดรัฐสภาขยายกว้างขวางและมีบริการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น จึงได้ทำหน้าที่เป็นหอสมุดแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา เปิดบริการแก่ประชาชนทั่วไป^{๑๗๓} อาจกล่าวได้ว่าห้องสมุดรัฐสภาเป็นสถาบันที่รวบรวมเรื่องราวที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์อเมริกา มีหนังสือที่เกี่ยวกับชีวิตและผลงานของประชาชน^{๑๗๔} บริการของห้องสมุดรัฐสภาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งพิมพ์ รัฐบาล ได้แก่ การรวบรวมสิ่งพิมพ์ รัฐบาลไว้ให้ประชาชนได้ค้นคว้าภายใน ห้องสมุดห้ามยืมออกนอกสถานที่^{๑๗๕} แต่ได้จัดบริการถ่ายภาพเอกสาร หรือทำไมโครฟิล์มสำหรับคัดลอกข้อความที่ต้องการ^{๑๗๖} มีบริการยืมหนังสือระหว่างห้องสมุด แลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์กับห้องสมุดและสถาบันอื่น ๆ ทำบัตรรายการจำหน่าย และจัดพิมพ์ The National Union Catalog รวบรวมรายชื่อหนังสือและสิ่งพิมพ์ รัฐบาลจำหน่ายตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๕๖ เป็นต้นมา^{๑๗๗} ด้วยการ จัดพิมพ์เป็นรายเดือน และมีฉบับรวม ๑ ปี

172 Logsdon and Richard H., loc.cit..

173 Office of the Federal Register ..., op.cit., p.41.

174 Logsdon and Richard H., loc.cit.

175 Ibid.

176 Schmeckebier and Eastin, loc.cit.

177 Office of the Federal Register ..., loc.cit.

ห้องสมุดสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล (Division of Public Documents Library Government Printing Office)

สำนักงานศูนย์เอกสาร ทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดของสำนักงานการพิมพ์ของ รัฐบาลซึ่งจัดตั้ง ขึ้นมาเพื่อรวบรวมสิ่งพิมพ์ รัฐบาลที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล จัดพิมพ์ไว้ทั้งหมด ห้องสมุดนี้เปิดให้ใช้เฉพาะเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศูนย์เอกสาร และข้าราชการจากหน่วยงาน ของรัฐบาลที่ได้รับอนุญาตเป็นพิเศษ เท่านั้น ๑๗๘ ประเด็นทั่วไปจะศึกษากันจากสิ่งพิมพ์ รัฐบาลโคที่ห้องสมุดรัฐสภา และห้องสมุด เผยแพร่สิ่งพิมพ์ รัฐบาล จะเข้าไปไม่ห้องสมุดของสำนักงานการพิมพ์รัฐบาลไม่ได้ ๑๗๙

อุปสรรคในการรวบรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาล

ทั้งห้องสมุดรัฐสภาและห้องสมุดสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลซึ่งเป็นห้องสมุด ที่ได้รับสิ่งพิมพ์ รัฐบาลมากที่สุดของ ประเทศมีปัญหาเรื่อง ไม่สามารถรวบรวมสิ่งพิมพ์ รัฐบาลที่จัดพิมพ์ออกมาทั้งหมดไว้ได้ครบถ้วน ๑๘๐ เพราะหน่วยงานบางแห่งไม่ส่ง สิ่งพิมพ์ไปพิมพ์ที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล เมื่อพิมพ์เสร็จมาแล้วก็มีใครจัดส่งให้ แก่ห้องสมุดรัฐสภาและห้องสมุดของสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล สำหรับห้องสมุดอื่น ๆ แล้วจึงได้รับสิ่งพิมพ์น้อยลงไป ทำให้ไม่มีห้องสมุดใดในสหรัฐอเมริกาสามารถรวบรวม สิ่งพิมพ์ รัฐบาลไว้ได้ครบถ้วน ๑๘๑ จึงได้มีการพยายามที่จะรวบรวมสิ่งพิมพ์ รัฐบาลทั้งหมด โดยการดำเนินงานของห้องสมุดต่าง ๆ ร่วมมือกันและการออกเป็นพระราชบัญญัติ

178 Downs, loc.cit.

179 Ibid.

180 Schmeckebier and Eastin, op.cit., p.117.

181 Brock, "The Quiet Crisis . . .," op.cit., p.488.

โคแก

๑. โครงการจัดหาเอกสาร (Document Expediting Project)
๒. พระราชบัญญัติห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล ค.ศ. ๑๙๖๒ (Depository Library Act of 1962)

๑. โครงการจัดหาเอกสาร

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ (ค.ศ. ๑๙๔๐ - ๑๙๔๕) ห้องสมุดหลายแห่งรวมทั้งห้องสมุดรัฐสภาต้องประสบกับปัญหาในการที่ไม่ได้รับสิ่งพิมพ์รัฐบาล เนื่องจากหน่วยราชการต่าง ๆ ไม่ส่งสิ่งพิมพ์ไปพิมพ์ที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล และไม่ส่งสิ่งพิมพ์ให้แก่สำนักงานศูนย์เอกสาร เพื่อแจกจ่ายแก่ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล ถึงแม้จะมีการติดต่อขอไปก็ไม่ได้รับการเอาใจใส่^{๑๘๒} จึงได้มีห้องสมุดหลายแห่งซึ่ง เป็นสมาชิกของสมาคมห้องสมุดทางการวิจัย (Association of Research Libraries) ได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งสำนักงานเพื่อจัดหาเอกสารของรัฐบาลขึ้นที่ วอชิงตัน เรียกว่าโครงการจัดหาเอกสาร^{๑๘๓} ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๑๙๔๖ โดยได้รับการสนับสนุนจากห้องสมุดรัฐสภา^{๑๘๔} ทำหน้าที่ให้ความสะดวกในการจัดหาและแจกจ่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลทุกชนิดแก่ห้องสมุดทุกประเภทที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย หรือห้องสมุดเฉพาะ^{๑๘๕}

¹⁸²Downs, op.cit., p.186.

¹⁸³Ibid.

¹⁸⁴Homer Halvorson, "The Documents Expediting Project in its First Year," College and Research Libraries, Vol.9, No.1 (January, 1948), p.15.

¹⁸⁵Schmeckebier and Eastin, op.cit., p.116.

ระยะแรกที่จัดตั้งโครงการนี้ขึ้นมาก็เพื่อจะจัดหาเอกสารที่สำนักงาน
 ศูนย์เอกสารไม่แจกจ่ายให้ หรือสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้รับจากหน่วยราชการต่าง ๆ เพราะ
 จัดส่งไปพิมพ์ที่โรงพิมพ์อื่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒^{๑๘๖} ซึ่งยังคงดำเนินกิจการ
 ต่อมาจนปัจจุบันนี้ ก่อนที่จะจัดตั้งโครงการนี้ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
 คณะหนึ่งเพื่อทำการสำรวจว่าจะได้รับความร่วมมือจากห้องสมุดต่าง ๆ เพียงใด
 เมื่อ วันที่ ๙ สิงหาคม ๑๙๔๕ คณะกรรมการดำเนินงานได้ส่งคำถามไปยังห้องสมุด
 ๑๓๘ แห่ง ต่อมาได้รับคำตอบจากห้องสมุด ๘๖ แห่งที่ยินดีให้ความสนับสนุนร่วมกับ
 โครงการโดยจะโอนเงินช่วยเหลือตั้งแต่ ๒๕ ดอลลาร์ ถึง ๕๐๐ ดอลลาร์^{๑๘๗}
 ห้องสมุดเหล่านี้เป็นสมาชิกของสมาคมห้องสมุดทางการวิจัย สมาชิกของสมาคม
 ห้องสมุดรัฐต่าง ๆ (Association of State Libraries)
 รวมทั้งห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้เป็นสมาชิก
 ของสมาคมห้องสมุดทางการวิจัยด้วย รวมได้เงินประมาณ ๕,๐๐๐ เหรียญ -
 ดอลลาร์^{๑๘๘} ห้องสมุดรัฐสภาให้ความร่วมมืออย่างดี โดยการให้เจ้าหน้าที่
 โทรศัพท์และความสะดวกอื่น ๆ^{๑๘๙} ได้มีการเลือกหาตัวบุคคลที่เหมาะสมเข้ามา
 ดำเนินงานตามโครงการ Mr. Walter B. Greenwood ได้รับแต่งตั้งเข้ามา
 ดำเนินงาน เมื่อ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๑๙๔๖ ปรากฏว่ากิจการก้าวหน้าไปอย่าง
 รวดเร็ว เพียงปีแรกที่ดำเนินงานสามารถจัดหาและแจกจ่ายเอกสารไปยังห้องสมุด
 ต่าง ๆ กว่า ๒๘๓,๐๐๐ ชิ้น ห้องสมุดรัฐสภาได้รับเป็นจำนวนมากที่สุด ถึง ๕,๘๕๖ ชิ้น^{๑๙๐}

186 Halvorson, loc.cit.

187 Ibid.

188 Ibid.

189 Downs, loc.cit.

190 Halvorson, op.cit., p.16.

เอกสารที่จัดส่ง ไปไหนส่วนแต่เป็นสิ่งพิมพ์ รัฐบาลที่ไม่สามารถจัดหาได้จากที่ใดมาก่อน
 ของสมุดอื่น ๆ แม้จะได้รับเอกสาร เป็นส่วนน้อยแต่ก็มีความพอใจในเอกสารที่ได้รับ
 นอกจากที่กล่าวมาแล้วโครงการนี้ยัง ได้จัดส่ง เอกสาร เป็นจำนวนมากแก่สำนักงาน
 ศูนย์เอกสาร เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำ Monthly Catalog สิ่งพิมพ์ที่
 ส่งไปไหนส่วนแต่เป็นเอกสาร ที่ยังไม่เคยได้รับจากที่ใดมาก่อน^{๑๙๑} โครงการนี้
 ดำเนินกิจการมาด้วยดีจนกระทั่ง ค.ศ. ๑๙๖๔ มีสมาชิกของสมุดเพิ่มขึ้นเป็น ๕๗ แห่ง^{๑๙๒}
 รายงานประจำปีของห้องสมุดรัฐสภา ค.ศ. ๑๙๖๔ กล่าวหา ได้แจกจ่ายสิ่งพิมพ์
 รัฐบาลแก่สมาชิกเป็นจำนวน ๓๓๐,๐๐๐ เล่ม^{๑๙๓} โครงการนี้จัดพิมพ์นิตยสาร เผยแพร่
 บอกได้ทราบถึงการ แจกจ่ายสิ่งพิมพ์แก่ห้องสมุดต่าง ๆ แจง ขาวการติดต่อกับหน่วย
 ราชการ ที่ขอสิ่งพิมพ์ และมีรายชื่อ เอกสาร ที่น่าสนใจออกไว้ให้ทราบด้วย^{๑๙๔}

๒. พระราชบัญญัติห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล ค.ศ. ๑๙๖๒

กำหนดให้หน่วยราชการต่าง ๆ ที่ไม่ได้อิมพ์สิ่งพิมพ์ที่สำนักงานการพิมพ์ของ
 รัฐบาลส่ง สิ่งพิมพ์ที่ได้จัดพิมพ์จากโรงพิมพ์เอกชนแก่สำนักงานศูนย์เอกสาร เพื่อนำมาแจกจ่าย
 แก่ห้องสมุดเผยแพร่ สิ่งพิมพ์รัฐบาล^{๑๙๕} วิธีนี้ช่วยให้สำนักงานศูนย์เอกสาร ได้รับสิ่งพิมพ์

¹⁹¹Ibid.

¹⁹²Thomas Shuler Shaw, "Library Associations and Public Documents, Library Trends, Vol.15, No.1 (July, 1966), p.169.

¹⁹³Downs, op.cit., p.187.

¹⁹⁴Halvorson, op.cit., p.17.

¹⁹⁵Buckley, "The New Depository Program..., op.cit., p.70.

รัฐบาลที่ไม่ได้จัดพิมพ์ที่สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาลด้วย

คู่มือที่ใช้ในการคัดเลือกสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่จัดพิมพ์ออกมาใหม่เข้าห้องสมุด

สิ่งพิมพ์รัฐบาลควรจะได้มีการคัดเลือกเข้าห้องสมุดตามประเภทและขนาดของแต่ละห้องสมุด เช่นเดียวกับหนังสือและวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกา มีการประกาศรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่จัดพิมพ์ใหม่ให้ทราบทางหนังสือพิมพ์และวิทยุ การที่จะคัดเลือกสิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุดจาก Monthly Catalog ซึ่งสำนักงานศูนย์เอกสาร เป็นผู้จัดทำขึ้นแต่เพียงอย่างเดียวในวันนั้นไม่เพียงพอ ควรจะได้ตรวจรายชื่อสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ จากสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่แจ้งรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้ให้ทราบ วารสารของหน่วยราชการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลในวารสารอื่น ๆ อีก ซึ่งบรรณารักษ์ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์รัฐบาลควรรู้จักและใช้เป็นคู่มือในการจัดหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลเข้าห้องสมุด วารสารที่ช่วยให้ทราบรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลใหม่ ๆ ได้แก่

1. A.L.A. Booklist
2. American Political Science Review
3. Bureau of Labor Statistics bulletins
4. College and Research Libraries
5. Criminal Law Bulletin
6. Cumulative Book Index. A World List of Books in the English Language.
7. Current Geographical Publication
8. Department State Bulletin
9. Educational bulletin

10. Federal Accountant
11. Government Research Bulletin
12. Library of Congress Publications in Print
13. Library Journal
14. Library Quarterly
15. Library Resources and Technical Services
16. Library Trends
17. Monthly Catalog
18. Price Lists
19. Recent Publications in Governmental Problems
20. School Life
21. Selected United States Government Documents
22. Special Libraries
23. Wilson Library Bulletin

การพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย

ประเทศไทยเริ่มมีแท่นพิมพ์หนังสือเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๕ โดยพวกมิชชันนารีอเมริกันเป็นผู้นำเข้ามา^{๑๙๗} สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยชิ้นแรกที่จัดพิมพ์คือหมายประกาศห้ามสูบฝิ่นและคานีน จำนวน ๕,๐๐๐ ฉบับ พิมพ์เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๓๘๒^{๑๙๘} ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้โรงพิมพ์พวกมิชชันนารี

197 George Bradley McFarland, Historical Sketch of

Protestant Missions in Siam 1828 - 1928 (Bangkok :

The Bangkok Times Press, 1928), p.29.

^{๑๙๘} ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๕ (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๕), หน้า ๔๑๔.

อเมริกันพิมพ์ เมื่อพิมพ์หมายประกาศเรื่องนี้แล้วก็มีใครพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลอื่น ใครอีก
ในระบอบนี้พวกมิชชันนารีอเมริกันเท่านั้นที่พิมพ์หนังสือ^{๑๘๔}

ผู้ที่ริเริ่มกิจการพิมพ์ของไทยขึ้นเป็นคนแรกคือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว ขณะที่ยังทรงผนวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศฯ โปรดให้ส่งเครื่องพิมพ์มาตั้งที่วัด
บวรนิเวศฯ^{๒๐๐} และเมื่อเสด็จขึ้นครองราชสมบัติก็โปรดให้ตั้งโรงพิมพ์หลวงขึ้น
ในพระบรมมหาราชวังชานนามว่า โรงพิมพ์อักษรพิมพการ^{๒๐๑} พ.ศ.๒๔๐๑ ทรงโปรด
ให้พิมพ์หนังสือราชกิจจานุเบกษา^{๒๐๒} ซึ่งจัดว่าเป็นวารสารฉบับแรกของทางราชการ
ตามที่ปรากฏในประกาศออกหนังสือราชกิจจานุเบกษา

จึงได้โปรดให้ตั้งการตีพิมพ์หนังสืออย่างหนึ่ง มีชื่อโดยภาษาสังฆกรกว่าหนังสือ
ราชกิจจานุเบกษา แปลว่าหนังสือเป็นที่เพ่งดูราชการ มีตรารูปพระมหามงกุฏ
แลฉัตรกระหนาบสองข้างขวางใหญ่ ตีไบเส้นดำกับตัวหนังสือสีขาวเป็นอักษร
ตัวใหญ่ว่า ราชกิจจานุเบกษาอยู่เบื้องบนบันทึกทุกฉบับเป็นสำคัญแจกมาแก่คน
ต่าง ๆ ที่ควรจะรู้ทุกเดือนทุกปีตั้งแต่เดือนห้า ปีมะเมีย เป็นปีที่แปดใน
รัชกาลอันเป็นปัจจุบันนี้ไป^{๒๐๓}

---

^{๑๘๔} กักร สติรกุล, "การเป็นมาของการพิมพ์และงานแสดงการพิมพ์ใน
เมืองไทย" ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์ แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์,
บรรณารักษะ ๒๕๐๕ (พระนคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๕), หน้า ๕๑.

^{๒๐๐} เรื่องเดียวกัน

^{๒๐๑} เรื่องเดียวกัน.

^{๒๐๒} ประเทศไทย พ.ศ.๒๕๐๕, เรื่องเดียวกัน.

^{๒๐๓} เสถียร กายลักษณ์ (ผู้รวบรวม) ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๕
กฎหมาย จ.ศ. ๑๒๑๓ - ๑๒๑๕ (พระนคร : โรงพิมพ์เศกิมเล็, ๒๔๗๕), หน้า ๒๗๓.

พิมพ์อยู่ได้เพียงปีเดียวก็หยุดกิจการ^{๒๐๕} เริ่มจัดพิมพ์ใหม่ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวตั้งความว่า "พิมพ์หนังสือราชกิจจานุเบกษานี้ต่อไปโดยพระราชประสงค์จะให้สืบธรรมเนียมการปกครองพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว"^{๒๐๕} โดยจัดพิมพ์เดือนละ ๔ ครั้ง คือวันขึ้นหนึ่งค่ำ แรมหนึ่งค่ำ ขึ้นเก้าค่ำและแรมเก้าค่ำของทุก ๆ เดือน รวมปีหนึ่งมี ๔๘ ฉบับ^{๒๐๖} หนังสือราชกิจจานุเบกษายังคงพิมพ์ต่อมาจนปัจจุบันนี้ จัดพิมพ์โดยแผนการราชกิจจานุเบกษา กองประกาศิต สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี จัดพิมพ์เป็นรายสัปดาห์ กำหนดออกทุกวันอังคาร และในระหว่างสัปดาห์ถ้ามีกรณีพิเศษก็จะจัดพิมพ์ฉบับพิเศษด้วย^{๒๐๗} หนังสือราชกิจจานุเบกษาในปัจจุบันนี้ แบ่งเป็น ๒ แผนก คือ แผนกราชกิจจาซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไปของทางราชการ และแผนกกฎหมายซึ่งใช้สำหรับคนหาพระราชนิพนธ์คดี พระราชกำหนดและตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ที่มีผลใช้บังคับแล้ว หนังสือราชกิจจานุเบกษาจัดว่าเป็นหนังสือที่มีความสำคัญมากทางด้านกฎหมายในปัจจุบันนี้ เพราะความระบอบการปกครองแบบรัฐธรรมนูญของประเทศไทยนั้น กฎหมายต่าง ๆ จะต้องให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาเสียก่อนจึงจะมีผลใช้บังคับได้^{๒๐๘}

^{๒๐๕} ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๕, เรื่องเดียวกัน.

^{๒๐๕} เสถียร ลายลักษณ์ (ผู้รวบรวม) ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๔ กฎหมาย จ.ศ. ๑๒๓๖ - ๑๒๓๖ (พระนคร : โรงพิมพ์เจลินิวส์, ๒๕๓๕) หน้า ๑๕๒.

^{๒๐๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๓.

^{๒๐๗} "ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหนังสือราชกิจจานุเบกษา" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๒, ตอนที่ ๕๖ (๕ มิถุนายน, ๒๕๐๕)

^{๒๐๘} Thailand Official Yearbook 1964 (Bangkok : Government House Printing Office, 1965), p.249.

เนื่องจากการ พิมพ์หนังสือในสมัยก่อนนี้ยังไม่แพร่หลาย ประกอบกับต้องใช้ เวลาพิมพ์นาน^{๒๖๔} ทำให้มีหนังสือเผยแพร่บ่อยมากรวมทั้งสิ่งพิมพ์รัฐบาล จนถึงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการผลิตหนังสือดี ๆ ออกมามาก โดยเฉพาะหนังสือพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ ของพระองค์ท่าน^{๒๖๕} ต่อมาได้มีการจัดตั้งโรงพิมพ์ เพิ่มขึ้น ทำให้มีหนังสือเผยแพร่มากขึ้น โรงพิมพ์ซึ่งแต่เดิมมีอยู่ในเขตจังหวัด พระนครก็ได้ขยายออกไปยังต่างจังหวัดแทบทั่วราชอาณาจักร^{๒๖๖} ปัจจุบันมีโรงพิมพ์ ทั้งของเอกชนและส่วนราชการ จำนวน ๑,๐๑๓ โรงพิมพ์ ในจังหวัดพระนครและ นครบุรี^{๒๖๗} ต่างจังหวัดมีโรงพิมพ์ ๓๓๘ โรง^{๒๖๘}

โรงพิมพ์ของส่วนราชการ

หมายถึงโรงพิมพ์ที่สร้างขึ้นโดยส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และสถาบันของทางราชการอื่น เช่น ศุภสภา^{๒๖๙} โรงพิมพ์ของ

^{๒๖๔} กักร, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๒.

^{๒๖๕} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๕.

^{๒๖๖} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๑.

^{๒๖๗} กรมการวจ. กองบังคับการตำรวจสันติบาล. แผนกเอกสารและหนังสือพิมพ์, บัญชีรายชื่อโรงพิมพ์สำหรับจังหวัดพระนครและนครบุรี. (ฉบับอัดสำเนา)

^{๒๖๘} กรมการวจ. กองบังคับการตำรวจสันติบาล. แผนกเอกสารและหนังสือพิมพ์, บัญชีรายชื่อโรงพิมพ์ต่างจังหวัด. (ฉบับอัดสำเนา)

^{๒๖๙} สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้รวบรวม), ประมวลระเบียบการจ้าง และระเบียบการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมควมมติคณะรัฐมนตรีและวิธีปฏิบัติ (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๑), หน้า ๑๐๗.

ส่วนราชการที่ผู้เขียนได้ขออนุญาตคัดลอกจากแผนกเอกสารและหนังสือพิมพ์ กองบังคับการ
ตำรวจสันติบาล กรมตำรวจ มีรายชื่อดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ชื่อโรงพิมพ์	สถานที่ตั้ง	ปีที่ก่อตั้ง
๑.	กระดาษไทย, โรงงาน.กรมโรงงานอุตสาหกรรม	ถนนนครไชยศรี อ.คูสิต จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๑๑
๒.	การพิมพ์นารผ่านศึกจำกัด, บริษัท	๑ - ๓ ถนนจักรเพชร ค.วังบูรพา จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๑
๓.	การไฟฟ้านครหลวง, โรงพิมพ์.	ถนนพระราม ๔ ค.รองเมือง อ.ปทุมวัน จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๔๘
๔.	การทำเรือแห่งประเทศไทย, โรงพิมพ์	คลองเตย จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๘
๕.	การรถไฟแห่งประเทศไทย, โรงพิมพ์	๒๗ รองเมืองซอย ๒ ค.รองเมือง อ.ปทุมวัน จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๔๗
๖.	การศาสนา, โรงพิมพ์	๓๑๔ - ๓๑๖ ถนนบำรุง เมือง ค.เทพศิรินทร์ อ.ป้อมปราบฯ จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๔๖
๗.	ข่าวทหารอากาศ, โรงพิมพ์	๑๓๑ ถนนพหลโยธิน ค.คลองถนน อ.บางเขน จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๐
๘.	ข่าวพาณิชย์, โรงพิมพ์	เชิงสะพานพุทธยอดฟ้า ฝั่งพระนคร ค.พระราชวัง วัง จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๔๕

ลำดับที่	ชื่อโรงพิมพ์	สถานที่ตั้ง	ปีที่ก่อตั้ง
๕.	คุรุสภาพระสุเมร, โรงพิมพ์	พระสุเมร บางลำพู จ.พระนคร	พ.ศ. ๒๔๕๓
๑๐.	คุรุสภาลาดพร้าว, โรงพิมพ์	ลาดพร้าว จ.พระนคร	พ.ศ. ๒๔๐๗
๑๑.	ตำรวจ, โรงพิมพ์กรม.	ถนนเศรษฐศิริ จ.พระนคร	พ.ศ. ๒๔๕๗
๑๒.	เทศบาลนครกรุงเทพฯ, โรงพิมพ์	๑๕๕ ถนนนครสวรรค์ ต.วัดโสมนัส อ.ป้อม ปราบฯ จ.พระนคร	พ.ศ. ๒๔๕๕
๑๓.	ธนาคารแห่งประเทศไทย, โรงพิมพ์	๒๗๓ ต. ถนนจักรพงษ์ ต.บางขุนพรหม จ.พระนคร	พ.ศ. ๒๔๕๓
๑๔.	ธนาคารออมสิน, โรงพิมพ์	๒๗ ถนนบุตศิริ ต.ศาลเจ้าพ่อเสือ จ.พระนคร	พ.ศ. ๒๔๕๕
๑๕.	นายร้อยพระจุลจอมเกล้า, โรงพิมพ์ - โรงเรียน.	ร.นายร้อยพระจุลจอม เกล้า ถนนราชดำเนิน นอก ต.บางขุนพรหม จ.พระนคร	พ.ศ. ๒๔๕๕
๑๖.	ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, โรงพิมพ์	ในพิพิธภัณฑสถานแห่ง- ชาติ ถนนหน้าพระธาตุ ต.พระราชวัง จ.พระนคร	พ.ศ. ๒๔๕๕
๑๗.	แผนที่ทหารบก, โรงพิมพ์กรม	เชิงสะพานช้างโรงสี ถนนบำรุงเมือง จ.พระนคร	พ.ศ. ๒๔๕๐

ลำดับที่	ชื่อโรงพิมพ์	สถานที่ตั้ง	ปีที่ก่อตั้ง
๑๘.	มหาคไทย, โรงพิมพ์	๔๓๖ ถนนมหาไชย ต.สาร ราษฎร์ จ.พระนคร	พ.ศ.๒๔๘๕
๑๙.	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, โรงพิมพ์	๒ ถนนท่าพระจันทร์ ต.พระราชวัง จ.พระนคร	พ.ศ.๒๔๘๕
๒๐.	พุทธศึกษาทหารบก, โรงพิมพ์กรม	ถนนราชดำเนิน จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๑๐
๒๑.	ร.ส.พ., โรงพิมพ์องค์การ	๕๑๖/๑ - ๕ ถนน - หลวง ต.ยมราช อ.ดุสิต จ.พระนคร	พ.ศ.๒๔๘๕
๒๒.	โรงงานยาสูบ, โรงพิมพ์	๑๘๔ ถนนพระราม ๔ จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๒
๒๓.	วิชาการ, กรม. โรงงานอุปกรณ์การสอน.	ถนนสุขุมวิท จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๘
๒๔.	วิชาการ, โรงพิมพ์กรม	๓๑๘ ถนนราชดำเนิน นอก ต.ดุสิต จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๐
๒๕.	วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, แผนกการพิมพ์	๕ ถนนอุททองนอก ต.บางกระบือ อ.ดุสิต จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๕
๒๖.	วิทยาลัยเทคนิค, โรงพิมพ์	๒๑๖๘/๑ ถนนดินจี่ ต.ทุ่งมหาเมฆ อ.ยาน นาวา จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๕๗

ลำดับที่	ชื่อโรงพิมพ์	สถานที่ตั้ง	ปีที่ก่อตั้ง
๒๗.	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ แห่งประเทศไทย, หน่วยงานสองเอก สาร	ถนนพหลโยธิน อ.บางเขน จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๙
๒๘.	สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, โรงพิมพ์	ถนนพญาไท ต.ปทุมวัน	พ.ศ.๒๕๐๕
๒๙.	สรวรพสามิต, โรงพิมพ์กรม.	๑๔๘๘ ถนนนครไชยศรี ต.สามเสนใน อ.คูสิต จ.พระนคร	พ.ศ.๒๔๘๖
๓๐.	สลากกิบแบ่งรัฐบาล, โรงพิมพ์ กองการ.	๒๕/๑ ถนนจักรพงษ์ ต.ชนะสงคราม จ.พระนคร	พ.ศ.๒๔๘๓
๓๑.	สวนทองถิ่น, โรงพิมพ์	ถนนพหลโยธิน ต.สามเสนใน อ.คูสิต จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๐
๓๒.	สารบรรณทหารเรือ, โรงพิมพ์	กองทัพเรือ ถนนอรุณ- อมรินทร์ ต.วัดอรุณ อ.บางกอกใหญ่ จ.ธนบุรี	พ.ศ.๒๔๘๕
๓๓.	สารบรรณทหารอากาศ, โรงพิมพ์กรม	ในกรมช่างอากาศ ถนนปฎิพัทธ์ ต.สาม เสนใน อ.คูสิต จ.พระนคร	พ.ศ.๒๔๙๔

ลำดับที่	ชื่อโรงพิมพ์	สถานที่ตั้ง	ปีที่ก่อตั้ง
๓๔.	สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, โรงพิมพ์	ถนนวังอิ ค.สามเสนใน อ.ดุสิต จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๔
๓๕.	เสนาการพิมพ์, โรงพิมพ์องค์การ ทหารผ่านศึก	๒๔๖/๑ ราชวิถี จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๑
๓๖.	องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย, แผนกการพิมพ์	๗ องค์การโทรศัพท์ ถนนเพลินจิตต์ ต.ศาลา แดง อ.ปทุมวัน จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๑๒
๓๗.	องค์การเภสัชกรรม, โรงพิมพ์ กระทรวงสาธารณสุข	ทุ่งพลาไท อ.พลาไท จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๘
๓๘.	อนามัย, โรงพิมพ์กรม.	๒๗๕ ถนนจักรพงษ์ ต.สามพระยา จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๐๕
๓๙.	อุคุนิยมหาวิทยาลัย, โรงพิมพ์กรม.	๔๑ ถนนกรุงเทพสมุทร- ปราการ ต.คลองตัน อ.พระโขนง จ.พระนคร	พ.ศ.๒๕๑๒
๔๐.	อุทกศาสตร์, โรงพิมพ์กรม ก่อสร้างแผนที่	ก่อสร้างแผนที่ ถนนอรุณ- อัมรินทร์ ต.วัดอรุณ อ. บางกอกใหญ่ จ.ธนบุรี	พ.ศ.๒๕๐๖ ^{๒๑๕}

๒๑๕ กรมตำรวจ จากแฟ้มเอกสาร ของแผนกเอกสาร และหนังสือพิมพ์
กองบังคับการตำรวจสันติบาล

เมื่อหน่วยราชการต่าง ๆ จัดตั้งโรงพิมพ์ในสังกัดขึ้น ทำให้หน่วยราชการ
 นั้นจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ของหน่วยงาน เผยแพร่ ได้โดยสะดวก ดังจะเห็นได้ว่าหน่วยราชการ
 ที่มีโรงพิมพ์ในสังกัดจัดพิมพ์วารสาร ของหน่วยงานนั้น เผยแพร่ เป็นประจำ ได้แก่
 การไฟฟ้านครหลวง. จัดพิมพ์ ข่าวการไฟฟ้า ที่โรงพิมพ์การไฟฟ้านครหลวง
 การท่าเรือแห่งประเทศไทย พิมพ์ นิตยสาร กทท. ที่โรงพิมพ์การท่าเรือแห่งประเทศไทย
 การรถไฟแห่งประเทศไทย พิมพ์ นิตยสาร รถไฟ ที่โรงพิมพ์การรถไฟแห่งประเทศไทย
 กรมการขนส่ง กระทรวงเศรษฐกิจ พิมพ์ ข่าวสารการพาณิชย์ ที่โรงพิมพ์ข่าว
 พาณิชย์ ซึ่ง เป็นโรงพิมพ์ในสังกัดกระทรวงเศรษฐกิจ เป็นต้น

ต่อมาใน พ.ศ.๒๔๕๕ รัฐบาลไทยได้เริ่มเห็นความสำคัญของการพิมพ์
 สิ่งพิมพ์รัฐบาล เผยแพร่ สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือเวียนไปยังกระทรวง
 ทบวง กรมต่าง ๆ สนับสนุนให้จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์เพิ่มจำนวนมากขึ้น เพื่อแจกจ่ายไป
 ยังข้าราชการและประชาชนตามภาค จังหวัด อำเภอ โรงเรียน และห้องสมุด
 ของทางราชการและเอกชนด้วย เพื่อเป็นการ เผยแพร่ความรู้และกิจการของ
 สภาราชการต่าง ๆ^{๒๑๖} นับได้ว่าเป็นครั้งแรกที่รัฐบาลไทยตระหนักถึงความสำคัญ
 ของการพิมพ์สิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการต่าง ๆ

การพิมพ์และระเบียบเกี่ยวกับการพิมพ์

สิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์ในราชอาณาจักรไทยจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการพิมพ์
 พุทธศักราช ๒๔๕๔ ยกเว้นสิ่งพิมพ์รัฐบาล^{๒๑๗} สิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการต่าง ๆ จะได้

^{๒๑๖} กรมสารบรรตและรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง, ที่ นว.๑๕๔/๒๔๕๕ ลงวันที่
 ๒๐ กันยายน ๒๔๕๕ เรื่อง การพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ของทางราชการ ถึงกระทรวง
 ทบวง กรมต่าง ๆ (ฉบับอัดสำเนา)

^{๒๑๗} พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๕๔ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติแก้ไข
 เพิ่มเติมและกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ รวบรวมโดย
 เสถียร วิรัชลักษณ์ (พระนคร : นิติวารสาร, ๒๕๐๔), หน้า ๑.

รับสิทธิพิเศษไม่ต้องดำเนินการตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการพิมพ์ รวมถึงการ
ส่งสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์ขึ้นในประเทศไทย ๒ เล่ม ไปให้หอสมุดแห่งชาติ ภายในกำหนด
๗ วัน^{๒๑๘} ทำให้หอสมุดแห่งชาติไม่ได้รับสิ่งพิมพ์รัฐบาลอย่างครบถ้วน เพราะผู้จัดพิมพ์
ไม่ส่งไปให้^{๒๑๙} ด้วยเหตุนี้จึงยังไม่มีแหล่งกลางที่จะได้รับสิ่งพิมพ์รัฐบาลอย่างครบถ้วน
หน่วยงานใดจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ขึ้นมาจัดการจำหน่ายและเผยแพร่ไปได้เองโดยไม่มีกฎหมาย
ควบคุมว่าควรจะต้องส่งไปให้ผู้ใดและห้องสมุดใดบ้าง แม้แต่ห้องสมุดของหน่วยราชการ
แห่งนั้นอาจจะไม่มีสิ่งพิมพ์หน่วยงานในสังกัดเดียวกันจัดพิมพ์อย่างครบถ้วน

การที่หน่วยราชการใดจะจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ใดบางนั้น หัวหน้าส่วนราชการ
เป็นผู้กำรัจัดทำได้ในนามของหน่วยราชการ^{๒๒๐} ดังนั้นจึงปรากฏว่ามีหน่วยงาน
หลายแห่งที่จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ แม้ไม่สังกัดกรมหรือกระทรวงเดียวกัน จึงทำให้สิ่งพิมพ์
ของส่วนราชการต่าง ๆ แยกกันอยู่ตามหน่วยงานที่จัดพิมพ์

การจ้างพิมพ์สิ่งพิมพ์ของทางราชการแต่เดิมนั้นจะจ้างพิมพ์ที่โรงพิมพ์
ซึ่งส่วนมากเป็นโรงพิมพ์เอกชน จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๕๕ ประกาศระเบียบ
สำนักคณะกรรมการว่าด้วยการจ้างและการพัสดุ ทำให้การจ้างพิมพ์สิ่งพิมพ์ของ
ทางราชการต้องปฏิบัติตามกฎของกรมระเบียบนี้ด้วย การจ้างและการซื้อพัสดุ
ของทางราชการตามระเบียบ มีวิธีดำเนินการเป็น ๓ วิธีคือ วิธีสามัญ วิธีประกวด
ราคาและวิธีพิเศษ การที่จะจ้างพิมพ์ด้วยวิธีการใดขึ้นอยู่กับวงเงินที่จะต้องใช้จ่าย

^{๒๑๘} เรื่องเดียวกัน หน้า ๓.

^{๒๑๙} จากแบบสอบถามที่ได้รับจากหอสมุดแห่งชาติ

^{๒๒๐} สัมภาษณ์ พ.ศ. อ. สุจินต์ สุรชาติ, หัวหน้ากองวิชาการ กรมตำรวจ,
วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๑๒

เพื่อการนั้น^{๒๒๑}

เมื่อ พ.ศ.๒๔๕๕ สำนักนายกรัฐมนตรีได้เริ่มวางระเบียบเกี่ยวกับการพิมพ์หนังสือและแบบพิมพ์ของทางราชการ เพื่อให้หน่วยราชการต่าง ๆ พิมพ์สิ่งพิมพ์ที่โรงพิมพ์ของทางราชการก่อน

๑. ให้หน่วยราชการที่มีโรงพิมพ์ของตนเองพิมพ์หนังสือและแบบพิมพ์ที่โรงพิมพ์ในสังกัด
๒. ถ้าโรงพิมพ์ในสังกัดไม่สามารถรับพิมพ์ได้ ก็ให้พิมพ์ที่โรงพิมพ์ของทางราชการ
๓. หากโรงพิมพ์ของทางราชการไม่สามารถรับพิมพ์ได้ จึงให้พิมพ์ที่โรงพิมพ์ในอุปการะของรัฐบาล^{๒๒๒}

ดังนั้น โรงพิมพ์ของหน่วยราชการใดจะรับพิมพ์งานของหน่วยงานในสังกัดนั้นก่อนแล้วจึงรับพิมพ์งานของหน่วยราชการอื่น ๆ บางโรงพิมพ์จะรับงานพิมพ์มากจนพิมพ์ไม่ทัน ส่วนบางแห่งมีงานพิมพ์น้อย สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีจึงได้มีหนังสือเวียนให้โรงพิมพ์ของทางราชการ เฉลี่ยงานที่ส่งมือไปให้โรงพิมพ์ของทาง

---

^{๒๒๑}ระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้างและการพัสดุ พ.ศ.๒๔๕๕ พร้อมด้วยระเบียบฉบับแก้ไขเพิ่มเติม รวบรวมโดย เสถียร วิจัยลักษณ์ (พระนคร : นิติเวช, ๒๕๖๕), หน้า ๒.

^{๒๒๒}กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ บว.๑๒๕/๒๔๕๕ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๔๕๕ เรื่อง การพิมพ์หนังสือและแบบพิมพ์ของทางราชการ ตามระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง พ.ศ.๒๔๕๕ ถึงกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ (ฉบับอัดสำเนา)

ราชการ และองค์การรัฐบาลแห่งอื่นที่มีงานเกี่ยวข้องไปดำเนินการตามความเหมาะสม
 ทั้งนี้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือโรงพยาบาลของทางราชการด้วย โดยไม่จำเป็นต้องแบ่ง
 งานไปจ้างโรงพยาบาลเอกชน^{๒๒๓} การที่หน่วยราชการส่งสิ่งพิมพ์ไปพิมพ์ที่โรงพยาบาลของ
 ทางราชการนั้น จะได้รับสิทธิพิเศษไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักเลขาธิการรัฐมนตรีว่าด้วย
 การจ้างและการพัสดุ พ.ศ. ๒๔๘๔ คือไม่ต้องซื้อราคาหรือประกวดราคาเหมือนกับ
 การจ้างพิมพ์ที่โรงพยาบาลของเอกชน^{๒๒๔}

หน่วยราชการที่จะจ้างพิมพ์หนังสือจากโรงพยาบาลเอกชนจะต้องดำเนินการ
 ใหญ่ถูกต้องตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้คือ

๑. จ้างโรงพยาบาลของทางราชการ (ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ เทศบาล
 สุขาภิบาล ฯลฯ) ในสังกัดกระทรวงของตน
๒. ถ้าโรงพยาบาลดังกล่าวในข้อ ๑ ไม่สามารถรับพิมพ์ได้ ให้จ้างโรงพยาบาล
 ของทางราชการอื่น
 ทั้งนี้ ให้จ้างได้เป็นกรณีพิเศษ (ไม่ต้องซื้อราคาหรือประกวดราคา)
๓. ถ้าโรงพยาบาลของทางราชการอื่นไม่สามารถรับพิมพ์ได้ ให้จ้างพิมพ์
 ของเอกชน โดยดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้าง
 พ.ศ. ๒๔๘๔^{๒๒๕}

---

^{๒๒๓} สำนักบริหาร ของนายกรัฐมนตรีที่ นว. ๑๗๑/๒๕๑๒ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม
 ๒๕๑๒ เรื่อง ให้โรงพยาบาลของทางราชการ เสนอขออนุญาตให้มีโรงพยาบาลของทางราชการ
 แห่งอื่นรับไปดำเนินการ ถึงกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ (ฉบับอัปเดต)

^{๒๒๔} สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๕๐๓/ว. ๘๕ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม
 ๒๕๐๓ เรื่อง การพิมพ์หนังสือและแบบพิมพ์ของทางราชการถึงกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ
 (ฉบับอัปเดต)

^{๒๒๕} เรื่อง เดียวกัน.

ก่อนที่จะจ้างพิมพ์ที่โรงพิมพ์เอกชนได้ หน่วยราชการผู้จัดพิมพ์จะต้องติดต่อบริษัทพิมพ์ของทางราชการอย่างน้อย ๔ แห่งก่อน เมื่อไม่สามารถรับพิมพ์ได้ทันตามกำหนดระยะเวลาจึงจะส่งไปพิมพ์ที่โรงพิมพ์เอกชนได้^{๒๒๖}

โรงพิมพ์ของทางราชการที่ได้รับสิทธิพิเศษไม่ต้องทำสัญญาเป็นหนังสือ เพียงแต่ถือเอาหนังสือราชการหรือบันทึกเป็นข้อตกลง^{๒๒๗} และได้รับอนุมัติให้ส่วนราชการในสังกัดจ้างก่อนโรงพิมพ์อื่น คือ

๑. โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ได้รับสิทธิพิเศษให้หน่วยราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีจ้างหรือซื้อก่อนโรงพิมพ์อื่น และไม่ต้องทำสัญญาเป็นหนังสือ^{๒๒๘}

๒. โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ได้รับสิทธิพิเศษให้หน่วยงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจ้างหรือซื้อก่อนโรงพิมพ์อื่น และไม่ต้องทำสัญญาเป็นหนังสือ^{๒๒๙}

๓. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับสิทธิพิเศษให้ส่วนราชการ หน่วยงาน สถานศึกษาของทางราชการ องค์การรัฐบาล และบริษัทที่รัฐบาลถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ

^{๒๒๖} สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ผู้รวบรวม), ประมวลระเบียบการจ้างและระเบียบการพัสดุ พ.ศ. ๒๔๘๕ พร้อมควมยมติคณะรัฐมนตรีและวิธีปฏิบัติ (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๑), หน้า ๑๐๒.

^{๒๒๘} สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ที่ นว.๑๑/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ เรื่อง อนุมัติให้โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีได้รับสิทธิบางประการ ในการรับงานพิมพ์และจำหน่าย ถึงกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ (ฉบับอัดสำเนา)

^{๒๒๙} สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ ๑๓๖๐๓/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ เรื่อง การสั่งจ้างและสั่งซื้อของที่ผลิตจากโรงพิมพ์สมาคมสังคมนักข่าวแห่งประเทศไทย (ฉบับอัดสำเนา)

ห้าสิบสิ่งชื่อหรือจ้างพิมพ์ได้เป็นกรณีพิเศษและไม่คงทำสัญญาเป็นหนังสือ^{๒๓๐}

๕. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย ได้รับสิทธิพิเศษให้หน่วยราชการ โรงงาน สถานศึกษาของทางราชการ องค์การรัฐบาลและบริษัทที่รัฐบาลถือหุ้นอยู่เกินกว่าร้อยละห้าสิบ สิ่งชื่อหรือจ้างพิมพ์ได้เป็นกรณีพิเศษ และไม่คงทำสัญญาเป็นหนังสือ^{๒๓๑}

โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี

รัฐบาลได้มองเห็นความสำคัญของการพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ที่ควรจะได้จัดพิมพ์เผยแพร่เรื่องราวของรัฐบาล ให้ประชาชนใ้รู้ทั่วถึงกันมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จึงได้จัดตั้งโรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นกองสังกัดสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี^{๒๓๒} และได้กระทำพิธีเปิดโรงพิมพ์เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๔ ณ สีแยกซ่งฮี ถนนสามเสน อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้เป็นศูนย์กลางการค้นคว้าเอกสารของทางราชการ ซึ่งไม่สามารถจะมอบหมายให้แก่โรงพิมพ์

^{๒๓๐}สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นว.๑๔/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๐๖ เรื่อง อนุมัติให้โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้รับสิทธิบางประการ ในการรับจ้างงานพิมพ์ (ฉบับอัดสำเนา)

^{๒๓๑}สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ สร.๑๑๐๑/ว.๓๔ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๐ เรื่อง อนุมัติให้หน่วยจ่ายสองเอกสาร สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย ได้รับสิทธิบางประการในการรับจ้างพิมพ์ (ฉบับอัดสำเนา)

^{๒๓๒}"ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การแบ่งส่วนราชการสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี", ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๔ ตอนที่ ๑๑๑ (๒๖ ธันวาคม, ๒๕๐๔) หน้า ๑๓๗๗.

เอกชนหรือกระทรวง ทบวง กรมอื่นดำเนินการได้^{๒๓๓} โรงพิมพ์แห่งนี้ได้รับสิทธิ
บางประการ ในการรับงานพิมพ์และจำหน่าย คือ

๑. โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี เป็นโรงพิมพ์ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี จึงได้รับสิทธิให้หน่วยราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีจ้างพิมพ์
โรงพิมพ์นี้ก่อนโรงพิมพ์อื่น ๆ
๒. ได้รับสิทธิให้ส่วนราชการต่าง ๆ จ้างพิมพ์สิ่งพิมพ์ได้โดยไม่ต้อง
สู้ราคาหรือประกวดราคา
๓. ได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำสัญญากับส่วนราชการที่ต้องการพิมพ์สิ่งพิมพ์
ถือเอาหนังสือราชการหรือบันทึกเป็นข้อตกลงการพิมพ์^{๒๓๔}

โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีรับงานพิมพ์ของหน่วยราชการในสำนัก
นายกรัฐมนตรีเป็นส่วนใหญ่ เมื่อแรกตั้ง จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี
ในสมัยนั้นมีความปรารถนาจะให้ เป็นโรงพิมพ์แห่งชาติเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ
ทั้งในอเมริกา ยุโรป และเอเชียที่มีโรงพิมพ์แห่งชาติของตน^{๒๓๕} แต่ยังมีทุนได้

^{๒๓๓} "คำกล่าวเปิดโรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี" ประมวลสุนทรพจน์
ของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๐๔ (คณะรัฐมนตรีพิมพ์ในงานพระราช
ทานเพลิงศพ ฯพณฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์) (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบ
นายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๓), หน้า ๓๕๒ - ๕๓.

^{๒๓๔} สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ที่ นว. ๑๓/๒๕๐๔..., เรื่องเดียวกัน

^{๒๓๕} สัมภาษณ์ นาย เฉลียว จันทรทรัพย์ หัวหน้ากองโรงพิมพ์ สำนักทำเนียบ
นายกรัฐมนตรี วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๒

ดำเนินการ เต็มที่ตามโครงการ ฯลฯ จอมพล สฤษดิ์ ชนวรรค์ ก็ได้ถึงแก่กรรมเสียก่อน กิจการของโรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีจึงมีฐานะเท่าโรงพิมพ์ของส่วนราชการอื่น ๆ ที่รับงานพิมพ์จากหน่วยงานในสังกัดเดียวกัน

โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีได้จัดห้องสมุดเก็บหนังสือทุกเล่มที่โรงพิมพ์จัดพิมพ์ไว้สำหรับการคนควา มีห้องจำหน่ายหนังสือที่ทางโรงพิมพ์จัดพิมพ์และหนังสือจากที่อื่นนำมาฝากไว้เพื่อการจำหน่ายด้วย จัดทำรายชื่อนหนังสือที่ทางโรงพิมพ์จัดพิมพ์เพื่อการจำหน่ายไว้บริการแก่ผู้สนใจ นับว่าโรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีมีฐานะมั่นคงและดำเนินกิจการได้โตกว่าโรงพิมพ์อื่น ๆ ของทางราชการ เพราะมีฐานะเป็นกองโรงพิมพ์สังกัดสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี^{๒๓๖}

การเผยแพร่และจำหน่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย

สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยมีทั้งที่จัดพิมพ์เพื่อการจำหน่ายและเผยแพร่ สิ่งพิมพ์ประเภทวารสารจะจัดพิมพ์ขึ้นทั้งเพื่อการจำหน่ายและเพื่อเผยแพร่ จัดแยกได้เป็น ๓ ประเภทคือ

๑. วารสารที่หน่วยราชการและองค์การต่าง ๆ จัดพิมพ์เพื่อการจำหน่ายแก่ประชาชนที่สนใจและห้องสมุดต่าง ๆ โดยทั่วไป ได้แก่ "ราชกิจจานุเบกษา" ของกองประกาศิต สำนักนายกรัฐมนตรี "วารสารข้าราชการ" ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน "ปิ่น" ของกรมตำรวจ "กระดุม" ของกองเรือกู้ทหาร กองทัพเรือ เป็นต้น วารสารประเภทนี้จะบอกรับได้เป็นรายปีจากหน่วยราชการผู้จัดพิมพ์ บางรายการนำไปฝากขายที่ร้านจำหน่ายหนังสือทั่วไปด้วย

^{๒๓๖} "ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี, เรื่อง การแบ่งส่วนราชการสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี" เรื่องเดียวกัน.

๒. วารสารที่จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่แก่ห้องสมุดและส่วนราชการอื่น ๆ จะจัดส่งเป็นการแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์กับห้องสมุดและส่วนราชการต่าง ๆ ห้องสมุดไม่ต้องเสียเงินในการบอกรับ เพียงแต่ทำหนังสือขอไป ได้แก่ "วารสาร ก.ส.อ." ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าชาวออก "ชาวพจนานาที่ดิน" ของกรมพจนานาที่ดิน "รักษาถิ่นแดน" ของกรมการรักษากินแดน เป็นต้น

๓. วารสารที่จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่เฉพาะแก่บุคคลและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ไม่แจกจ่ายแก่ส่วนราชการและห้องสมุดอื่น และไม่มีการจำหน่ายด้วย ได้แก่ "กุลพาท" ของกระทรวงยุติธรรม "อัยการนิเทศ" ของกรมอัยการ "วารสารทหารสารวัตร" ของกรมสารวัตรทหารบก "ชาวสารการส่งกำลังบำรุง" ของกรมส่งกำลังบำรุง กองทัพบก เป็นต้น

สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือยกเว้นหนังสืออนุสรณ์ในวันต่าง ๆ รายงานการวิจัย รายงานการศึกษาและงาน และอื่น ๆ ที่จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่โดยเฉพาะแล้ว จะเป็นการจัดพิมพ์เพื่อการจำหน่าย เช่น "ประเทศไทย พ.ศ.๒๕๐๘" ของสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี "ประมวลระเบียบการจ้างและระเบียบการพัสดุ พ.ศ.๒๕๕๕ พร้อมควมตีคณะรัฐมนตรีและวิธีปฏิบัติ" ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดพิมพ์ พ.ศ.๒๕๑๑ งานแปลของสภาวิจัยและหนังสือของหน่วยราชการต่าง ๆ สิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์เพื่อการจำหน่ายนี้ บรรณาธิการและผู้สนใจจะต้องไปติดต่อซื้อที่หน่วยงานนั้น ๆ แต่ก็มีบางหน่วยงานที่มอบหมายให้โรงพิมพ์ของทางราชการ - จำหน่ายสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานนั้นจัดพิมพ์ เช่น โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี จำหน่ายสิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานอื่นที่ฝากขายด้วย^{๒๓๓} นอกจากนี้ยังมี

---

^{๒๓๓}สัมภาษณ์ นายเจสึยว จันทรทรัพย์ หัวหน้ากองโรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๑๒

โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น สำหรับหนังสือที่โรงพิมพ์รัฐสภาจัดพิมพ์จะมีจำหน่ายที่ร้าน
ศึกษาภัณฑ์

สำหรับสิ่งพิมพ์ของทางราชการ ประเภทรายงานประจำปี ที่แถลงผลการ
ปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมา และจุลสารจะจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อการเผยแพร่ เป็นส่วนมาก
หน่วยราชการ ผู้จัดพิมพ์จะแจกจ่ายให้ห้องสมุดและหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่
ผลงานและกิจการของหน่วยราชการนั้น และจะแจกจ่ายไปไต่ถามน้อยเพียงใดคงขึ้น
อยู่กับจำนวนหนังสือที่จัดพิมพ์ เพราะไม่มีกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ระบุให้ส่วนราชการ
ต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ต้องส่งไปให้ห้องสมุดใดบ้าง เพื่อจะได้มีแหล่งกลางรวบรวม
สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยอย่างครบถ้วน อีกประการหนึ่ง ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับ
ห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล เพื่อที่จะได้รับสิ่งพิมพ์จากหน่วยราชการต่าง ๆ ไว้บริการ
แก่ประชาชนเราในต่างประเทศ

วิธีที่ห้องสมุดได้รับสิ่งพิมพ์รัฐบาล

ปัจจุบันนี้ห้องสมุดต่าง ๆ จะได้รับสิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยวิธีต่อไปนี้คือ.-

๑. ข้อจากหน่วยงานที่จัดพิมพ์หนังสือจำหน่าย สำหรับวารสาร
คงบอกรับเป็นสมาชิกประจำ
๒. หน่วยราชการที่จัดพิมพ์หนังสือที่พิมพ์เผยแพร่ให้แก่ห้องสมุดเอง
เพราะเห็นว่าจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้เป็นส่วนรวม ได้แก่สิ่งพิมพ์ประเภทรายงาน
ประจำปี จุลสาร และเอกสารเผยแพร่อื่น ๆ
๓. ห้องสมุดหาหนังสือขอไปยังหน่วยราชการต่าง ๆ ให้จัดส่งสิ่งพิมพ์แก่
ห้องสมุดเป็นประจำ หรือเป็นครั้งคราว

---

๒๓๘ สัมภาษณ์ พ.ศ.อ.ทวี ณ บางช้าง หัวหน้าแผนกตำราและห้องสมุด
กองวิชาการ กรมตำราฯ วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๒

๔. แยกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ระหว่างหน่วยงาน โฉกการจัดส่งวารสาร หรือ สิ่งพิมพ์ไปแลกเปลี่ยนกับวารสารและสิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการอื่น

๕. ได้รับความเอื้อเฟื้อจากข้าราชการผู้ใหญ่ในหน่วยงานที่ได้รับสิ่งพิมพ์ ของหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นอภินิพนทานการ และเห็นว่าถ้าเก็บไว้ในห้องสมุด จะเกิดประโยชน์มากกว่า ก็จะส่งต่อให้ห้องสมุดเพื่อเก็บไว้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

หอสมุดแห่งชาติ

หอสมุดแห่งชาติในปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากหอพระสมุด ซึ่งจัดสร้างมาตั้งแต่ รัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก คือหอพระมณเฑียรธรรม สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๒ เพื่อเก็บพระไตรปิฎกของหลวง^{๒๓๕} หอพระสมุดวชิรญาณ ก่อขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ โดยสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ พระเจ้าลูกยาเธอและพระเจ้าลูกเธอ ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า อยู่หัวทรงเป็นประธาน^{๒๔๐} และหอพุทธศาสนสังฆะ ก่อเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว^{๒๔๑} รวมกันจัดตั้ง เป็นหอพระสมุดสำหรับ พระนคร ให้ชื่อว่า "หอพระสมุดวชิรญาณ" เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘^{๒๔๒}

^{๒๓๕} สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์, ตำนานหอพระสมุด หอพระมณเฑียรธรรม หอวชิรญาณ หอพุทธศาสนสังฆะ และหอสมุดสำหรับพระนคร (พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๕๕), หน้า ๒.

^{๒๔๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

^{๒๔๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๓.

^{๒๔๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

เมื่อแรกตั้งหอพระสมุดสำหรับพระบรมมหาราชวัง
ตรงหน้าประตูพินิจานรัยศรี^{๒๔๓} ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะให้ประชาชนได้เข้าไปศึกษา
คนกว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ก่อสร้างตึกถาวร
วัตถุ ริมถนนหน้าพระธาตุเป็นหอพระสมุดสำหรับพระบรมมหาราชวัง กระทำพิธีเปิดเมื่อวันที่
๒ มกราคม ๒๔๕๕^{๒๔๔} ต่อมาประชาชนเข้าป้ศึกษาคนกว่าเพิ่มมากขึ้น ทำให้
สถานที่เดิมคับแคบ จึงได้ย้ายอาคารไปอยู่ที่ทาวาสุกรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕

ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๕๕ มาตรา ๒๐ กล่าวว่า "ให้ผู้นิเทศ
ส่งสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นในราชอาณาจักร ๒ ฉบับ แก่หอสมุดแห่งชาติภายในกำหนด ๗ วัน
นับแต่วันพิมพ์เสร็จโดยไม่มีค่าราคาและค่าส่ง"^{๒๔๕} ด้วยเหตุนี้หอสมุดแห่งชาติจึงนำ
จะเป็นห้องสมุดที่ใครรวบรวมสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์ขึ้นในราชอาณาจักร ไทยไว้ทั้งหมด แต่
ตามความเป็นจริงแล้วมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๕๕
มิได้ใช้บังคับกับสิ่งพิมพ์ของรัฐบาล ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ ดังนี้

พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับแก่สิ่งพิมพ์ดังต่อไปนี้คือ

๑. สิ่งพิมพ์ของรัฐบาลหรือเทศบาล
๒. สิ่งพิมพ์ของรัฐมนตรีกำหนด
๓. บัตร วารสาร แบบพิมพ์ และรายงานซึ่งใช้กันตามปกติในการส่วนตัว

^{๒๔๓} แม้นมาส ชวลิต, ประวัติหอสมุดแห่งชาติ (พระนคร : กรมศิลปากร, ๒๕๐๘), หน้า ๑๘.

^{๒๔๔} เรื่องเดียวกัน.

^{๒๔๕} พระราชบัญญัติการพิมพ์พุทธศักราช ๒๔๕๕, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖.

การสังหม การ เมือง การค้า หรือกิจธุระ^{๒๕๖}

หอสมุดแห่งชาติจึงไม่เก็บแหล่งกลางที่รวบรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยไว้ได้ครบถ้วน คงได้รับแต่เฉพาะสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานจัดส่งมาให้เป็นการเผยแพร่กับจัดซื้อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่หน่วยงานการจัดพิมพ์จำหน่ายเท่านั้น หน่วยงานใดไม่จัดส่งให้หอสมุดแห่งชาติก็ไม่มีโอกาสที่จะได้ทราบเช่นกัน ทำให้ไม่สามารถจะเป็นแหล่งกลางรวบรวมบรรณานุกรมรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยเผยแพร่ได้อย่างครบถ้วน ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้นมา หอสมุดแห่งชาติทำหน้าที่เป็นห้องสมุดเผยแพร่สิ่งพิมพ์ขององค์การสหประชาชาติด้วย^{๒๕๗}

คู่มือที่ใช้ในการคัดเลือกสิ่งพิมพ์รัฐบาล

ประเทศไทยยังไม่มีหนังสือหรือวารสารใดที่รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยไว้ได้อย่างครบถ้วน หน่วยงานที่จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ก็ไม่ได้รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้จัดพิมพ์มาแล้วทั้งหมดเพื่อให้อุทยานและนักศึกษาได้ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้า มีหน่วยงานบางแห่ง สมาคม และสถาบันจัดทำรายชื่อสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดหรือที่หน่วยนั้นจัดพิมพ์ลงบ้างยังไม่เป็นคู่มือที่สมบูรณ์ และให้ประโยชน์แก่ผู้ใช้ได้เท่ากับเหตุการณ์ ดังรายชื่อต่อไปนี้ :-

๑. List of Thai Government. National Library, 1958.

๓๑ หน้า รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ ทั้งหนังสือภาษาไทยและต่างประเทศ จัดเรียงไว้ตามลำดับกระทรวงซึ่งไม่ได้เรียงตามลำดับอักษร เวลาใช้ต้องเปิดคู่มือสารบาณ

^{๒๕๖} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓.

^{๒๕๗} แมนมาศ ธวลิขิต, เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕๒.

๒. List of Thai Government Publications. Thammasart University, 1958. ๔๐ หน้า. มีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยถึง พ.ศ.๒๕๐๑ จัดเรียงไว้ตามลำดับของกระทรวง กรม กอง ตามการแบ่งส่วนราชการ ในสมัยนั้น ซึ่งมีทั้งสิ้น ๑๕ กระทรวง สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่รวบรวมไว้มีทั้งหนังสือ จุลสาร วารสารและรายงานประจำปี

๓. คู่มือแนะแหล่งวัสดุได้เปล่าสำหรับโรงเรียน รวบรวมโดยนิสิตวิทยาลัย วิชาการศึกษาในรายวิชาวัสดุการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๐๓. ๑๐๑ หน้า. รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ของหน่วยราชการ สถาบัน องค์การ บริษัทและห้างร้าน ต่าง ๆ ถึง พ.ศ.๒๕๐๒

นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตรที่ศึกษาวิชาวัสดุการศึกษาในปีต่อมา ได้ร่วมกันจัดทำหนังสือคู่มือแนะแหล่งวัสดุได้เปล่าทุก ๆ ปี

๔. บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ของรัฐบาลไทย เล่ม ๑ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๐๕. ๔๐๒ หน้า. มีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลของกระทรวง กรม กองต่าง ๆ ยกเว้นกรมศิลปากร และกระทรวงวัฒนธรรมพร้อมทั้งบรรณนิทัศน์สังเขป มีรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่จัดพิมพ์ถึงเดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๕๐๔ ท้ายเล่มมีบรรณนิทัศน์ตามผู้แต่ง ชื่อหนังสือและหัวข้อวิชา

๕. บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดย แม่นมาส ชวลิต ศูนย์วัสดุการศึกษา, กรมวิชาการ, ๒๕๐๕. ๑๕๓ หน้า. รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดพิมพ์ตั้งแต่ ร.ศ.๑๑๘ - พ.ศ.๒๕๐๔ ที่มีอยู่ในห้องสมุดศูนย์วัสดุการศึกษา พร้อมทั้งบรรณนิทัศน์สังเขป ท้ายเล่มมีบรรณนิทัศน์ตามรายชื่อหนังสือ

๖. บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม ๒ พ.ศ.๒๕๐๔ - ๒๕๐๗ ศูนย์วัสดุการศึกษา, กรมวิชาการ, ๒๕๐๘. ๑๔๕ หน้า. จัดพิมพ์รายชื่อออกจากเล่มที่ ๑ ถึง พ.ศ.๒๕๐๘

๗. บัญชีรายชื่อวารสารที่หอสมุดแห่งชาติได้รับในปี พ.ศ.๒๕๐๘. ๕๓ หน้า.
(ฉบับอัปเดตสำเนา) รวบรวมรายชื่อวารสารที่หอสมุดแห่งชาติได้รับถึง พ.ศ.๒๕๐๘
รวมทั้งวารสารของทางราชการด้วย

๘. รายชื่อหนังสือวิชาการศึกษาในหอสมุดศูนย์วัสดุการศึกษา. กรมวิชาการ,
๒๕๐๘. ๑๔๕ หน้า. มีรายชื่อหนังสือและสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการศึกษาซึ่งมีอยู่
ในหอสมุดศูนย์วัสดุการศึกษา รวบรวมไว้ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๐๘

๘. บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ โดย นางคัทธน์ ไม่นายกิจ.
แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์. คณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐.
๕๖ หน้า. (เอกสารบรรณารักษศาสตร์ เล่ม ๒) รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของ
สภาวิจัยแห่งชาติถึงเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๐

๑๐. รายชื่อหนังสือจากสหบัตรของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๑๐
(Union Catalog 1967) สำนักงานวิชาการและวางแผน กระทรวงพัฒนาการ
แห่งชาติ, ๒๕๑๐. ๑๘๗ หน้า. มีรายชื่อหนังสือและสิ่งพิมพ์รัฐบาลถึง พ.ศ.๒๕๑๐
ที่มีอยู่ในห้องสมุดของส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติได้แก่หอสมุด
กรมชลประทาน หอสมุดกรมทางหลวง หอสมุดกรมศุภกรณ์ที่ดิน หอสมุดกรมทรัพยากร
ธรณี หอสมุดการพลังงานแห่งชาติ หอสมุดสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ และ
หอสมุดกรมวิเทศสหการ

๑๑. รายชื่อวารสาร (List of Periodical) สำนักบรรณสารการ
พัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๑. มปบ. รวบรวมรายชื่อวารสารภาษา
ไทย ภาษาอังกฤษ และวารสารของทางราชการที่มีอยู่ในหอสมุดสำนักบรรณสาร
การ พัฒนา ถึงเดือน เมษายน ๒๕๑๑

๑๒. รายชื่อหนังสือใหม่ของหอสมุดที่จัดทำขึ้นโดยมีกำหนดออกเป็นรายเดือน
และที่จัดพิมพ์เป็นครั้งคราว เพื่อแจ้งให้ผู้ใช้หอสมุดได้ทราบรายชื่อหนังสือและสิ่งพิมพ์
รัฐบาลใหม่ ๆ เช่น รายชื่อหนังสือใหม่ของหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

๑๓. Statistical Bibliography : An Annotated Bibliography of Thai Government Statistical Publications.

National Office of Statistics, 1964. ๑๓๕ หน้า. รวบรวมรายงานสถิติและรายงานประจำปีทีหน่วยงานราชการต่าง ๆ จัดพิมพ์จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.๒๕๐๓ ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ มีบรรณนิทัศน์สังเขปประกอบด้วย

๑๔. A Compilation of Reports and Publications. Bangkok, USON, 1965. ๘๕ หน้า. รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ของทางราชการที่หน่วยบริการอุปรการไศศทรสนะไทย - อเมริกา จัดพิมพ์ให้แก่หน่วยงานราชการต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๓ ถึง พ.ศ.๒๕๐๘

๑๕. Thai Government and Its Setting : A Selective Annotated Bibliography by Woodworth and others. The Nation Institute of Development Administration, 1967.

๕๑๓ หน้า. เป็นบรรณานุกรมรายชื่อสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับรัฐบาลไทยและรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยที่ได้จัดพิมพ์มาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๐ มีบรรณนิทัศน์สังเขปและกรรมชั้ท้ายเล่ม

รายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่จัดพิมพ์ขึ้นใหม่นั้นมีเพียงบางหน่วยงานที่จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์เพื่อการจำหน่ายจะจัดทำรายชื่อสิ่งพิมพ์และแจ้งราคาไว้ให้ทราบ มีทั้งที่จัดพิมพ์เป็นแผนนโยบายและจัดพิมพ์ไว้สำหรับปกหนังสือของหน่วยงานราชการต่าง ๆ หน่วยงานราชการที่ได้จัดทำรายชื่อสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ ไว้ให้ทราบ คือ

๑. เนติบัณฑิตสภา
๒. บริการสวัสดิการ ก.พ. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
๓. พังมาธุมชน, กรม. กระทรวงมหาดไทย
๔. โรงพิมพ์คุรุสภา
๕. โรงพิมพ์สวนทองดิน กรมการปกครอง
๖. โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, กอง.
๗. วรฤคคีและประวัติศาสตร์, กอง รายชื่อหนังสือคาภาคหอ
จัดพิมพ์เป็นรายเดือน
๘. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์